

НА КРИМУ, НА ЦРНОМ МОРУ, ТАМО ГДЕ ЈЕ РУСИЈА ДОДИРНУЛА ЈУГ

Одлучност води ка светости

Велика питања помаљају се пред посматрачем овде на Криму, на обали овог мора. О Русији, о царству, о словенској Украјини, о идентитету, о идеалу. Велика питања и велико надахнуће. Није ово борба ни за чије појединачне националне и економске интересе, него део епохалног рата за Континент и Срце Света. За божански закон, против демоније новца. Одбацујемо скепсу и обнављамо веру. Веру у сопствену богонадахнуту снагу. Велики човек, јасних видика, монарх који ствара Империју и враћа у људе божански осећај живота, онај је који се чека. Онај који се жели. Онај који се ствара

Пише: Драган М. Ћирјанић

Таурида, Херсон, Севастопољ, Јалта, Ореанда, Алупка, Масандра, Коктебел, Феодосја, Бахчисарај, Керч, Симферопољ... како опојно и познато, звуче имена ових места, пуна лепоте и драме. Као да је наше биће већ некада било овде... А било је. Још од времена Кимбра, Симеријанаца, што дадоше име полуострву. Лепота природе Крима, величанствена је сцена за најлепше а и најкрвавије догађаје руске повести. Путовање по

Криму је и имагинарно путовање кроз руску историју и књижевност. Он буди велике емоције и велика питања. Крим је место где је Русија додирнула југ, где се срела са духом Медитерана и светом антике. Смело се спуштајући ка југу, градили су Руси своје дворце-осматрачнице на стенама наднесеним над морем. Ту се, на Криму, буде мисли о руском царству, ту се снажно и данас осећа пулс њене монархије.

Више него што је штит, Крим је видиковац и место за размишљање. То је било место изгнанства, место где се завршавала граница првог Рима и место где је, некада давно, почела прича о трећем Риму, у Херсону, где је Свети кнез Владимир примио хришћанство.

С нама у друштву је Димитрије Корнилов, потомак адмирала Владимира Корнилова, хероја погинулог у одбрани Севастопоља 1854. године, за време Кримског рата. Он је рођен и живи у Паризу. Ту су и представници српског Краљевског витешког реда, посвећених чувара духа војске у сенци деспота Стефана Лазаревића, Зоран Мрђеновић са својом супругом Анастасијом, која нам преводи оно што не разумемо. Право друштво за обилазак Крима. Слажемо се сви, у томе да за Русију Крим значи много више од територије.

БЛИСКОСТ ЛЕПОТЕ И ТРАГЕДИЈЕ

Стратешки значај и лепота Крима, чине га веома важним простором јужног дела Русије. Блискост између лепоте и трагедије, овде даје чудесну арому живота. Ту се сусрећу светови, словенски, медитерански, исламски и антички. Ту се сусрећу и стапају Европа и Азија.

„Крим је велико руско гробље”, каже Корнилов, сетно гледајући у даљину.

„Али и они, мртви, сада су ту, са нама, враћени коме припадају”, кажем и наздрављам. Наздрављамо руском Криму, адмиралу Нахимову, адмиралу Корнилову и белима, и Колчаку и Врангелу и херојима Отаџбинског рата и Толбухину и још многима, свако је додавао понеко име. Зауостависмо се у набрајању, јер би нам било потребно више, много више пића, а то нисмо желели. Били смо већ занесени лепотом Тауриде, како се полуострво некада звало, све до револуције.

„Много је жртава Русија дала, у последњем веку. Шездесет милиона. Револуционарни терор, па Други светски рат...” каже Корнилов.

„Али ове жртве нису привилеговане, нису изузетне”, кажем. „И сем Русије, нико их више не помиње. Не тргује се њима, не намећу се другима.”

Помишљам, само их се Руси још сећају и поштују их. Остали су то заборавили. Постало је непријатно помињати их. Само Руси их памте. Они су им тапија на све што је руско. Мртви им још дају снагу.

Историја се на Криму не може избећи, ма о чему човек размишљао. Стратегија, политика, геополитика, култура, море и сунце, стапају се у једно, у пуноћу живота, у нешто надљудско што блиста изнад наше реалности...

Русофобија је биљка која успева у земљама западне Европе и Америке и припада групи паразитског корова. Има тенденцију ширења ка истоку и захвата и неке словенске земље. Храни се патолошком мржњом и производи је у великим количинама. Створена је у лабораторијама са циљем прикривања правих намера њеног творца и његове праве природе. Подстиче вољу за ратом и служи као гориво посустале војне моћи. Укратко, неопходна је за сами живот њеног творца...

Хтео не хтео, човек, нашавши се у вртлогу савремених догађаја и напетости око Крима, не може а да не размишља начелно и на велико, о Русији, Србији, Украјини, Пољској, Западу и њиховој судбини данас. Воља за ратом се подстиче и налази код вазалних словенских земаља, које не увиђају ни своје непосредне а камоли дугорочне интересе.

То не би данас требало да смекшава и успорава руску одлучност. *Cui bono?* од свега тога, треба се питати.

ОРИЈЕНТИРИ У ПРОСТРАНСТВУ

У жељи да разбије предрасуде у вези са руском политиком према Криму, после присаједињења ове републике Руској Федерацији на основу резултата референдума у марту 2014, и да објави своју нову политику, своје разлоге и своје историјско право, Влада ове републике је организовала обилазак Крима новинарима из више земаља (Француске, Грчке, Јерменије, Шведске и Еквадора и Србије), као и низ сусрета са кримским министрима. Приказани су им правци развоја и потенцијали овог кључног полуострва у Црном мору.

Скупо плативши своје заблуде у XX веку, Русија поново стаје на стазе своје вишевековне традиције. Враћа Крим у оквире Русије, где је и био непрестано још од царице Катарине Велике. Њен је споменик, симболично, поново постављен пре годину и по дана на једном од тргова Симферопоља, главног града Крима.

Овде на Криму, почетком XVIII века, боравио је и наш Сава Владиславић, прикупљајући обавештајне податке о могућностима изградње пристаништа за флоту Петра Великог на Црном и на Азовском мору. Своја разматрања, „Тајни извештај о Црном мору”, дао је лично цару, од када почиње њихова блиска сарадња. Гроф Сава Владиславић је наш главни српски оријентир на великом пространству Русије и њене историје.

На шумовитим падинама Јалте, где се планина стрмо спушта ка мору, налазе се многи летњиковци руских царева, аристократије и уметника, који су дали печат овоме граду.

Улазимо у Ливадију, летњи двор Романових. Израдио га је архитекта Николај Краснов, који је задужио и Србију класичним стилем својих здања, касније када је емигрирао после револуције. У приземљу двора је евокација мировне конференције из фебруара 1945. године. За великим округлим столом, са изразима љубазног цинизма на лицима, седе Стаљин, Рузвелт и Черчил. Мало ко је тада, сем поражених снага, видео у ком правцу иду Европа и Русија, обликујући оно што зовемо савременом сликом света. Све је почело двадесет седам година раније ритуалним и мучким убиством домаћина овог дома и целе његове породице. Избор места за потписивање мира, такође има своју ритуалну симболику. Учесници заједничког тајног подухвата, више нису крили своје савезништво у обликовању будућег света. Други чин драме тада је почињао.

БОРБА ЗА СРЦЕ СВЕТА

У једном од салона Ливадије је велики екран са документарним филмским снимцима тог догађаја, чије значење се тек много касније могло сагледати. У Европу је ступио, да би ту и до данас остао, *homo americanus*. На свом походу, створио је а затим и победио *homo sovjeticus*

, претварајући све, целу Европу, у велику људску кашу, звану *homo economicus*

. Када је помислио да све тече по плану, почела је да се уздиже аутентична Русија. И ево нас данас овде, на једном од попришта тог сукоба, планетарних размера, рата за срце света. Само су нас степенице делиле од периода почетка XX века, где време као да је стало за породицу последњих Романова. Без трага сувишних прохтева, луксуза и ћудљивости, скромно и побожно живела је царска породица, посвећена дужностима према Русији и вери. Дубоком и трагичном религиозношћу одише цео простор у коме нас њихови портрети и фотографије гледају. Мора да су осетили пулс, приближавање и долазак нечастивог у Русију. То се види на њиховим лицима. Постојаношћу светаца, гледали су демоне изблиза. Многе иконе и фотографије красе зидове њихових соба. Анђеоска невиност њихових портрета остаје у нашем сећању још дуго.

Сетих се овде и свога пријатеља Руса, Алексеја Постњикова, који ми је рецитовао једну песму Кримског кадетског корпуса у Белој Цркви, где је и он био као кадет, о

императоровом дворцу Орианда, ту крај Ливадије. Био је на Криму, укрцан на избеглички брод као трогодишњи дечак, са родитељима, када је последњи пут махао своме деди, који није хтео да напушта Русију и кога су убрзо после бољшевици ликвидирали, као и милионе других Руса. Митски дворца Орианда постоји само у тој песмици. Ту је касније направљен, на згаришту тог двора нестало у пожару, санаторијум и црква Покрова Пресвете Богородице. Још увек чујем звук те песмице о дворцу Орианда који ће под своје скуте примити мале кадете...

СМРТНОСНО ОПОНАШАЊЕ ЗАПАДА

После Ливадије посећујемо двор Михајла Семјоновича Воронцова, принца и ратника, осећамо стил који је обликовао Русију XIX века. Префињеност и одлучност красили су ту елиту, која нас је, као на некој смотри, гледала са зидова двора. Гледали су нас они који су живели, командовали, волели и ратовали за Русију. Ту су и пејзажи сликара Ивана Ајвазовског, маринисте, што је ухватио светлост, драму и лепоту Црнога мора на својим раскошним платнима.

Крим је место трагичног романтизма Русије. Многи уметници су били на овим стазама Јалте. Пушкин, Толстој, Чехов и Буњин и још многи други, тражили су овде свој мир. На падини где се шум мора стапао са шумом чемпреса, саградио је Чехов себи дом... Данашњи свет, као да је постао Чеховљев *Павиљон бр. 6*. Прогрес производи људску летаргију, сламање воље, јер је отпор узалудан. Чехов је јасно показао лице демона модерности и прогреса. Чехов је писац тихих ломова, који су били одјек далеке надолазеће трагедије, надолазећег капитализма што је полако али сигурно нагризао основе царства и успостављао друштвену кризу Русије, која је довела до револуције. Био је као сеизмограф растуће напетости. Повратак на царство новца, велико је искушење за данашњу Русију. Није угрожена само територија, угрожена је идеја живота. Опонашање културних модела Запада, показало се, Русију неминовно води у пропаст.

Зато је важна борба Русије на том плану смисла живота. Њено одбијање да уђе у

матрицу-машину модерног либерализма, пружа могућност налажења смисла у новом обожењу целокупног живота.

Још један лекар-филозоф, боравио је на Криму. Константин Николајевич Леонтјев учествовао је у Кримском рату (1853–1856). Од свих руских религијских мислилаца-боготражитеља, Леонтјев је можда најпотребнији данашњој Русији. Његова мисао и религиозни став, један су од најсветлијих раскида са илузијама модерног либералног света. Даје нови сјај анти-егалитарности и дискриминишућој строгости државе на челу са блиставим племством. Јер, ако тога нема „каква ће у животу бити поезија?... Неће ли то бити поезија опште рационалне и малограђанске среће?”

Леонтјев је лековит и за нас. Витез, његова супруга и ја, пијемо квас на обали мора, док зраци сунца пробијају кроз кишу што лије. У даљини се појављује дуга. Цео призор призива у сећање сликара Ајвазовског. Причамо о Косову и како да га вратимо Србији. Одговор нам даје Леонтјев: „... О! Кад би савремени Срби, сјединивши се, могли да поднесу неограничену и патријархалну власт свог новог краља одевеног у златну одежду, хероја, војсковође и песника који би по свим знацима у свом васпитању задобио и сачувао од Европе управо оно што је у њеном предању величанствено: витештво, префињеност и романтичност!...”

ЦРКВА СУНЧАНОГ ДАНА

Сутрадан идемо у Бахчисарај, где је био двораци татарског кана и где је седиште мешихата Исламске заједнице. Огромна средства се улажу из Федерације да се рестаурира ово старо здање, симбол татарског присуства на Криму. Корнилов пита младу Татарку, кустоскињу, са хиџабом око главе, о њеним осећањима према Русији. Којим језиком говоре међу собом, којим у породици? Мало је збуњена отвореношћу питања али каже да се осећа као свој на своме. Води нас после кроз собе двора, мушке и женске, кроз ђардине и крај фонтана. Ту је и споменик Пушкину који је написао стихове, „Фонтано љубави, фонтано жива! / Донех ти на дар две руже ове”... крај

фонтане кана Гираја који ју је подигао у жалу за својом умрлом драгом. Сваког дана овде се доносе две свеже руже. Дах суздржане чулности и посвећености избија из свих орнамената овога двора. Чудан је еротски набој те раздвојености светова, где се и жене и мушкарци осећају испуњени. Муслимани још увек верују и држе до породице. У вери и породици је њихова снага. Они су издвојени од других и до те посебности им је стало, без чежње за утапањем у велико и дифузно *друго*. Нису расположени да излазе из свог духовног света. То је услов њиховог опстанка. Како су смешни и наивни Европљани који од муслимана очекују да се измене у правцу „европских вредности и демократије”. Боље би било да се сете свог правог идентитета, који свакако није демократија. Муслимани, као да нам помажу да се вратимо себи. Стављају нас пред огледало наше секуларизоване ништавности и бесмисла. Они не желе да буду болесни од толерантности и коректности, као ми. Толерантности до избежумљења. До нестајања.

Одлазимо даље у брда изнад Бахчисараја где је у стене уклесан чувени Светоуспенски манастир. Ту је црква „сунчаног летњег дана”, како је шапатом рекао монах, мислећи на 15. август, дан Успења Пресвете Богородице, Велику Госпојину. Пењемо се до манастира у стену издубљеног и примамо миросање. Снег и ноћ која се спушта, појачавају осећај светости и узвишености. Монах нам прича како су бољшевици претворили овај манастир у коњушницу и касније у болницу. Овде је, каже, долазио и генерал Врангел са својом војском за време Грађанског рата. Ускоро потом морали су се бродовима повући. Цела армија искрцала се у Србији у којој су сањали и припремали велики повратак...

ЧЕКАЈУЋИ НИКОЛАЈА КРАСНОВА

Наши домаћини, следећег дана нам организују сусрет са представницима неколико министарстава (инфраструктуре и инвестиција, туризма, културе, финансија). Питамо их о плановима развоја. Русија улаже огромна средства да би се изградиле путеви и комуникације и обновила енергетска структура. Тренутно им је најважнија изградња федералне магистрале која континентални део државе повезује преко Керча са Симферопољем, главним градом Републике, па све даље са обалом Крима. Питамо, колико учествује држава а колико приватни сектор? Комбиновано се инвестира, мада,

примећујем, по облицима туристичких објеката, да постоји опасност да приватне инвестиције одређују услове градње. Помишљам како би за Крим, простор високе културне баштине, морао постојати урбаниста ранга једног Николаја Краснова, да би се остварио јединствени стил, произашао из обзира према наслеђу, а не, да се препусти грађевинској стихији тржишта и новца. Савремена мантра либерала, да тржиште све регулише, сигуран је пут у хаос и слабљење Русије.

Нови аеродром у Симферопољу је споменик архитектонске имагинације. Инспирисани су били, кажу, сликама Ајвазовског. Заталасаних форми, као да маше онима који одлазе. Пратимо и ми нашег пријатеља Корнилова, који преко Москве путује за Париз. Париз побуњених људи и посрнуле глобо-финансијске олигархије. Тешко је човеку Запада да схвати да живи у великој лажи, затворен у капсули приче о слободи, демократији и прогресу. Корнилов је то знао. Знао је, да све ово, са Русијом и Западом, није само неки велики неспоразум. Иза маске бонвивана крио се човек оштрих запажања. Прави руски аристократа, који без илузија гледа на свет. Последњег дана, пре подне, проводимо у манастиру Светог Луке Кримског у центру града. Црква је посвећена Светој Тројици, где су изложене мошти овога свеца. После службе, у цркви пуној људи, свраћамо у мали музеј Светог Луке у порти манастира. Његова судбина је потресна и представља праву слику страдања руског човека, његову веру, издржљивост, борбу и снагу која га узноси до светости. Његова светост чува Крим у оквирима Свете Русије. Али о томе ћемо, на овим страницама, посебном приликом.

РАЗМИШЉАЊА НА ПОСЛЕДЊЕМ БАСТИОНУ

Овакви људи, као што је Свети Лука Кримски, и одржали су Русију да не потоне у годинама великог искушења. У та искушења спада и питање Украјине. Окупирана и поседнута и страховито усамљена, аутентична Украјина, својим нереалностима и илузијама партикуларног идентитета, ван словенског света, постала је плен и оружје сила непријатељских аутентичној Европи и Русији. Ови ратови нису ратови посебног, националног суверенитета у оквиру постојећег глобалног либерализма, већ су део рата за Континент и за Срце Света. За Божански закон, против владавине новца. Јер, каквог смисла има везивати своје национално питање за смртног непријатеља сваког

национализма, што је у својој суштини либерални Запад, сем да се краткорочно буде употребљен у опсади Русије, бранитеља велике Традиције нашег континента. Бољшевички карактер, данашњег, савременог Запада, метаморфозирани у глобалистичку структуру култур-марксизма, представља право лице непријатеља Русије, како споља тако и изнутра. Попримајући суицидални карактер, украјински национализам показује своју суштинску незрелост, кратковидост и незаснованост, падајући на основном испиту неразликовања пријатеља од непријатеља. У замашним операцијама савремених „проху-ратова“, у Украјини је примећено да се помаљају обриси Нове Хазарије, која своје постојање заснива на подстрекивању братоубилачких ратова Европе и на политици глобалног капитала. Своје жртве налази у подржавању псеудо-идентитета нових држава, окренутих против Русије. *Cui bono?*... одјекује у срцима и на ратиштима Украјине и Европе.

Али, Украјина се указује и као мера руских нерешених унутрашњих питања сопственог пута и идеала, који није само економске природе. Лењина заоставштина разбијеног руског царства по федералним етничким шавовима, представља темпирану бомбу постављену под Русију, са потенцијалним дејством у будућности. И та будућност је дошла. Сећамо се Солжењицина, који је сведочио да су идеологије бољшевизма и савременог глобализма, једно те исто. Данас је то бар белодано. Лењинов црвени октобар је прва успела обојена револуција у Русији. Као да су Лењин и петокрака постали део руског новог идентитета, тј. псеудо идентитета. На симболичком плану, докле год Лењина рука на трговима руских градова буде показивала будућност, биће то знак да се није схватила велика слика – да је пројекат Лењин био само претходница данашњег НАТО-а, у перманентном походу таласократског и левијатанског Запада на Исток. Русофобија их сједињује. Троцки у срцу „дубоке државе“ Запада, с једне стране, и Лењин на Истоку, с друге, стратегијом анаконде, обухватили су наш Континент челичним загрљајем Левијатана. НАТО је велики покровитељ свих левих, модерних и трансродних, прогресивних снага Запада, на путу изградње једног, свеprisутног света глобо-бољшевичког капитализма. На том путу, једина препрека му је божанска култура белог човека, чије последње упориште-бастион је Русија.

ОД ТЕ МИСЛИ НЕ МОГУ ДА СПАВАМ

Русија је дуго била изложена идеалу интернационализма, заборављајући језгро које је створило царство, заборављајући интересе и опстанак носећег народа Империје, духовно језгро словенског, руског идеала. Тај интернационални култ је суицидалан за Русију, јер откида аутентичну руску културу од њених извора и замењује је сумњивим вредностима глобалне утопије. Препознавање правих извора и циљева духовних сила које обликују модерни свет, неопходно је у борби са његовим многим мутацијама. Борба још траје и Крим може да буде почетак и руске духовне ренесансе. Повратком божанских мерила живота и своје аристократске традиције, вратиће се и магнетна привлачност Русије, прекаљене у ратовима за опстанак.

Велика питања се помаљају, за посматрача на Криму, на обали Црног мора, о Русији, о царству, о Украјини, о идентитету, о идеалима... Велика питања и велико надахнуће.

Одбацујемо скепсу и обнављамо веру. Веру у сопствену снагу надахнуту Богом. Сумња паралише а одлучност води ка светости. Прво долази визија а сам живот је њено остварење. Велики човек, јасних видика, монарх који ствара Империју и враћа божански осећај живота у људе, онај је који се чека. Онај који се жели. Онај који се ствара.

Ако је СССР био сан непријатеља Русије и пијаних мужика, који су помислили да могу сами, без Бога, онда будућност Русије лежи у рукама и погледу човека који то разуме али, и после свега, ипак хоће и има вољу да врати величину Русије. Сенке заборављених предака ће се покренути и божански владар ће их ујединити...

Видео сам у мислима човека, како стоји на обали Црног мора, у официрском капуту дигнуте крагне. Тиркизно море је испред њега. Тај човек, плавих очију, загледан у даљину, у правцу Босфора и Дарданела, можда је песник, можда је принц. Можда и једно и друго... И наједном, све ми постаде јасно.

И од тада, како рече Паунд, од те мисли не могу да спавам. <

(Извор: „СРБИЈА – Национална ревија”, број 72, март 2019, www.nacionalnarevija.com .
Приређивање и опрема: „Нација”
)

Објављено: среда, 27. март 2019, 23:30h

***

У косовском огледалу

Путујемо на Крим, са Косовом у срцу и мислима. Крим буди велике емоције и велика питања. Одувек је био чворна тачка руске историје. Место где се огледа и куша моћ и снага Русије. Велике историјске битке за ову територију, одлучивале су о будућности Русије.

***

Код хималајског кедра

Вртови и паркови дворца Воронцова чувају многе нестале биљне врсте и прави су

арборетум наше континенталне флоре. Ту нас је и један огромни хималајски кедар, краљевског изгледа, примио у аудијенцију.

***

Неочекивани подстицај

Санкције су свакако штетне и успоравају развој Крима који је дуго био захваћен летаргијом и сиромаштвом постсовјетског периода. Слажемо се да санкције немају будућност, већ да само буде развој руских властитих снага које се ослањају на своје изворе. Санкције су, сматрамо, и изузетна прилика да се Русија ослободи економске зависности од Запада, и тренутну невољу претвори у дугорочну предност. Сви предуслови за тај спасоносни пут су ту.